

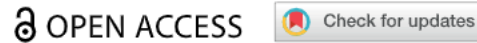
Taakstraf versus korte detentie: effecten op recidive en arbeidsmarktuitskomsten

Hilde Wermink (UL), Anke Ramakers (NSCR), Jim Been (UL), Robert Apel (Rutgers)

CBS-Microdatamiddag: Veiligheid & Criminaliteit, 4 juni, 2026

**Universiteit
Leiden**
The Netherlands

Estimating effects of short-term imprisonment on crime using random judge assignments

Hilde T. Wermink^a , A. A. J. Blokland^{a,b} , J. Been^c, P. M. Schuyt^d,
N. Tollenaar^e and R. Apel^f

^aCriminology Department, Leiden University, Leiden, The Netherlands; ^bNetherlands Institute for the Study of Crime and Law Enforcement, Amsterdam, The Netherlands; ^cDepartment of Economics, Leiden University, Leiden, The Netherlands; ^dCriminal Law Department, Leiden University, Leiden, The Netherlands; ^eResearch and Documentation Centre, Hague, The Netherlands; ^fSchool of Criminal Justice, Rutgers University, New Brunswick, NJ, USA

Journal of Experimental Criminology (2025) 21:219–250
<https://doi.org/10.1007/s11292-023-09583-9>

ORIGINAL RESEARCH

The price of retribution: evidence from the willingness to pay for short-term prison sentences compared to community service orders

Hilde Wermink¹ , Jim Been^{2,3}, Pauline Schuyt¹, Peter van Wijck²,
Arjan Blokland^{1,4}

Journal of Experimental Criminology
<https://doi.org/10.1007/s11292-023-09566-w>

The effects of imprisonment length on recidivism: a judge stringency instrumental variable approach

Marco T. C. Stam^{1,2} , Hilde T. Wermink¹, Arjan A. J. Blokland^{1,3}, Jim Been^{2,4}

Accepted: 27 March 2023
© The Author(s) 2023

Opzet

1. Onderzoeksvraag

Wanneer zijn taakstraffen een beter alternatief voor korte detentie?

2. Causale uitdaging

Wie detentie krijgt, verschilt systematisch van wie een taakstraf krijgt.

3. Data-oplossing

Microdata maken rechterlijke beslissingen, strafverleden en latere uitkomsten integraal meetbaar.

735

rechters in de steekproef

41.000+

strafzaken binnen de analyse

1.009.735

geregistreerde delicten in volledige strafcarrières

CBS

arbeid, inkomen en uitkeringen na afdoening

Relevantie

Korte detentie is maatschappelijk zichtbaar, (maar) duur en capaciteit-intensief. De vraag is of zij beter ‘werkt’ dan een taakstraf bij vergelijkbare zaken.

Capaciteitsdruk

Discussies over celcapaciteit, personeelstekorten en vroegere vrijlating maken alternatieven beleidsrelevant.

Kosten

Detentie is per dag veel duurder dan een taakstraf: 3-4 keer duurder.

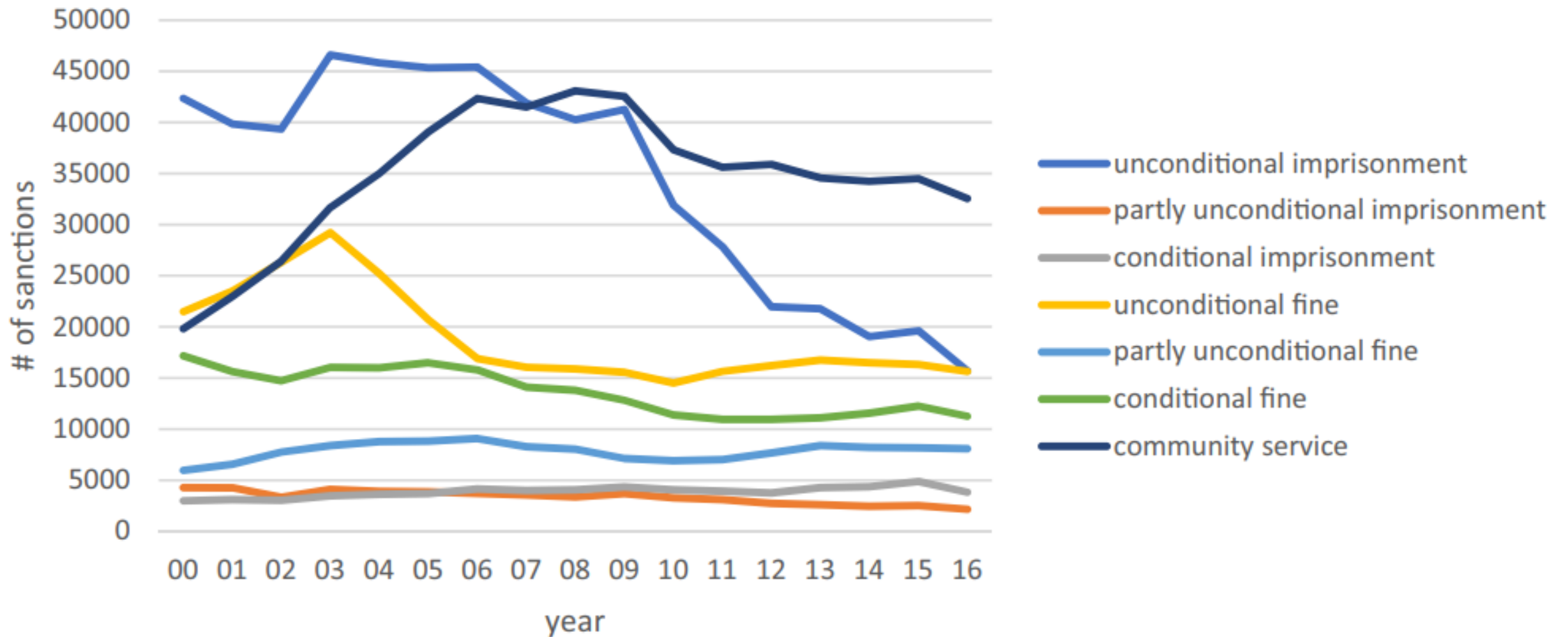
Uitkomsten

Recidive en arbeidsmarktparticipatie zijn de kernuitkomsten voor veiligheid en re-integratie.

Empirisch vertrekpunt:

**De relevante vergelijking is niet “wie krijgt wat?”,
maar “wat zou met dezelfde persoon zijn gebeurd onder de andere sanctie?”.**

Alternatieve straffen?

Institutionele context: taakstraf versus korte detentie

Taakstraf

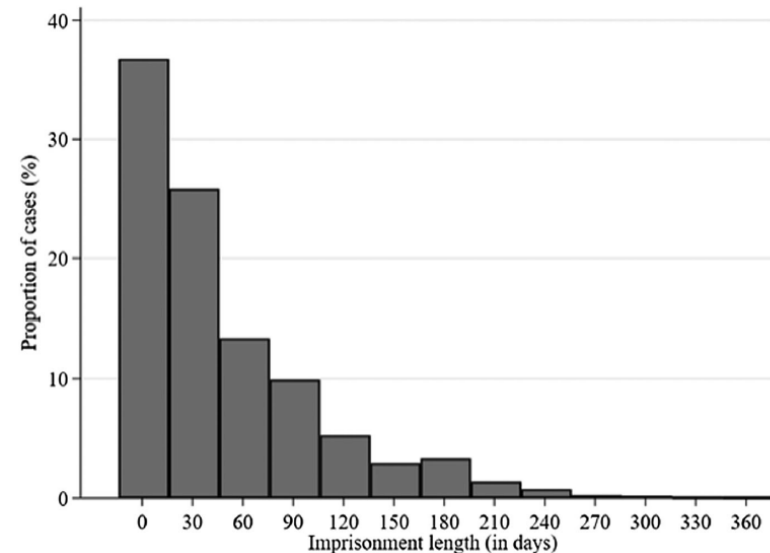
Onbetaald werk ten bate van de samenleving, maximaal 240 uur, uitgevoerd in eigen tijd.

Korte detentie

Onvoorwaardelijke gevangenisstraf tot zes maanden; in de praktijk vaak zeer korte straffen.

Relevant wettelijk venster

Taakstraffen kunnen geen alternatief zijn voor gevangenisstraffen langer dan zes maanden.

Daarom beperken we de vergelijking tot zaken waarin taakstraf en korte detentie juridisch en praktisch substituten zijn.

Databouwstenen van de studie

Life After Release Study + koppeling aan CBS-microdata

Selectie voor de hoofdschatting

- Alle zaken door één zittende rechter in Nederland in 2012.
- Strafzaken met taakstraf of gevangenisstraf tot zes maanden.
- Leeftijd 18–50 en koppelbaar via persoonsidentificatie.

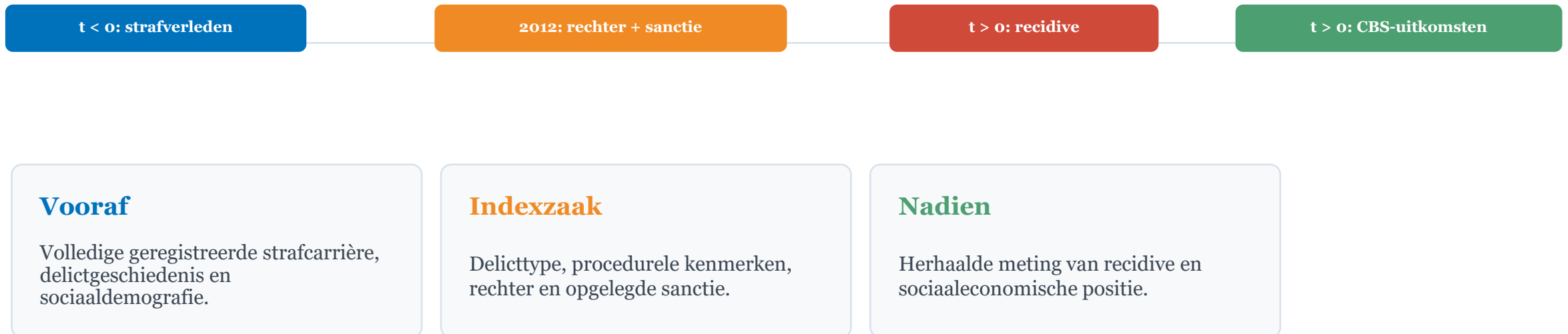
Waarom deze afbakening?

- Juridisch relevante substitutie tussen sancties.
- Voldoende rechterlijke variatie binnen vergelijkbare zaken.
- Volgbaarheid vóór en na de sanctie.

Data-architectuur: van zaak naar levensloop

Koppeling maakt dynamische uitkomsten zichtbaar

Voor de methode zijn vooral de pre-treatment gegevens cruciaal: zij laten zien of rechters inderdaad vergelijkbare zaken krijgen.

Uitkomstmaten: breder dan recidive

Veiligheid en re-integratie in één empirisch kader

Recidive

Nieuwe geregistreerde delicten na de indexsanctie: prevalentie en frequentie over meerdere jaren.

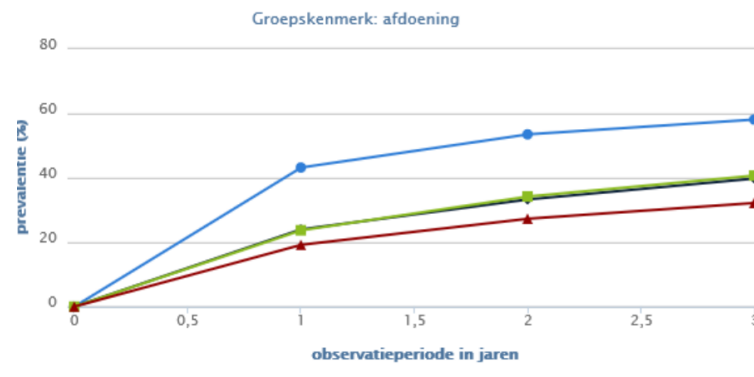
Arbeid

Werkzaamheid (ook zelfstandige), maanden met werk en inkomen uit arbeid via CBS-registraties.

Overig SES

Sociale zekerheidspositie: WW, arbeidsongeschiktheid, bijstand of geen geregistreerd inkomen.
'*Detachment*' – geen formele binding (geen inkomen, geen school).

Prevalentie van algemene recidive onder volwassen daders met een strafzaak afgedaan in 2013

Ruwe recidiveverschillen zijn descriptief nuttig, maar niet causaal.

CBS-uitkomsten maken externe kosten en re-integratie meetbaar.

Daardoor testen we niet alleen of sancties criminaliteit beïnvloeden, maar ook of zij maatschappelijke participatie versterken of beschadigen.

Het fundamentele (empirische) probleem: selectie

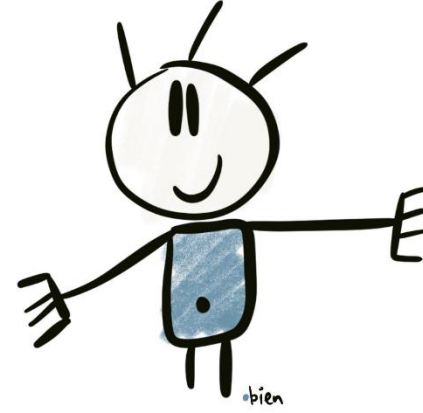
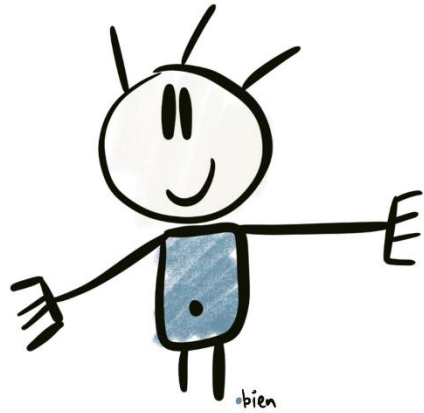
Detentiegevallen zijn gemiddeld anders dan taakstrafgevallen: delicttype, strafverleden, sociaaleconomische positie en onobserveerbare risico's verschillen.

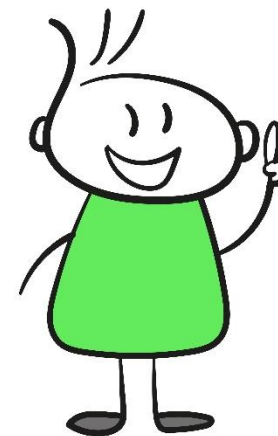
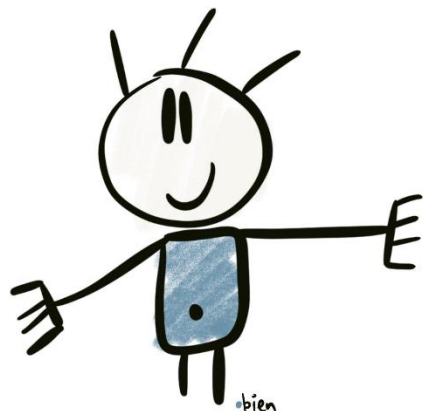
De counterfactual

Voor dezelfde verdachte willen we weten: wat gebeurt er onder detentie én wat gebeurt er onder taakstraf?

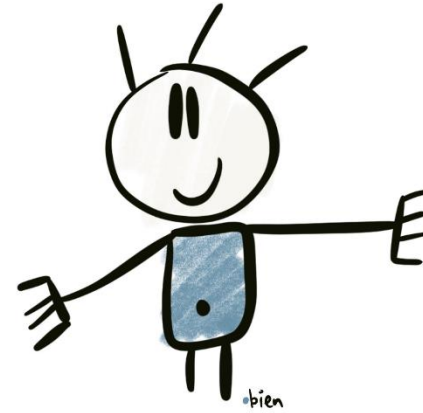
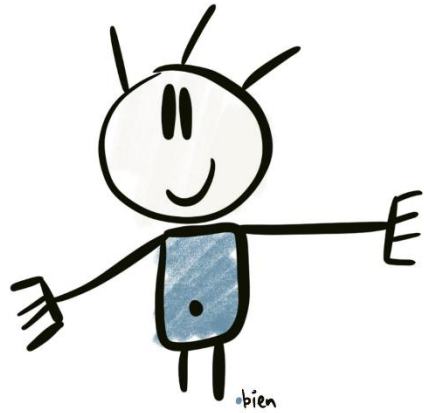
Problem – The *counterfactual*

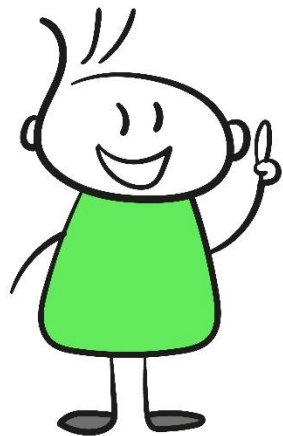
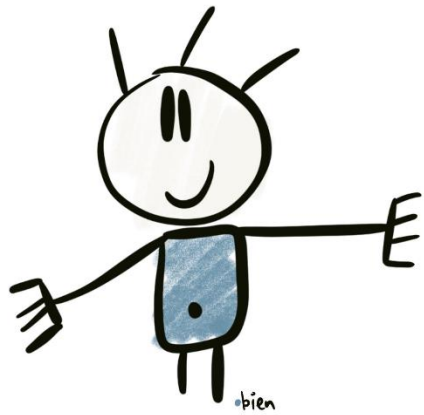
OLS?

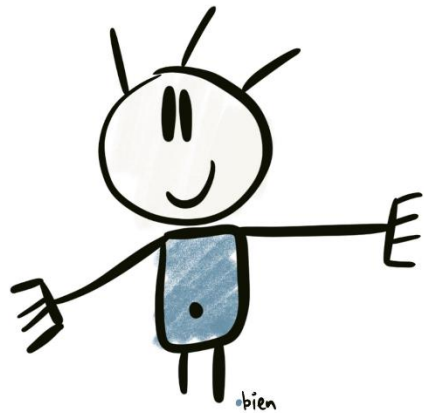
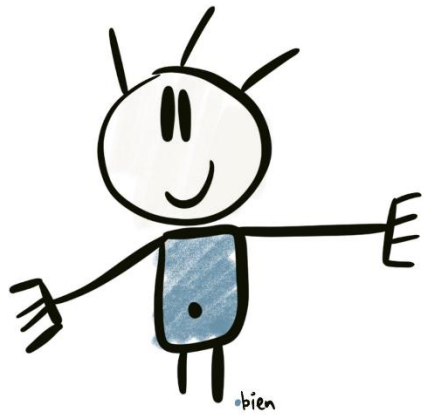
Matching?

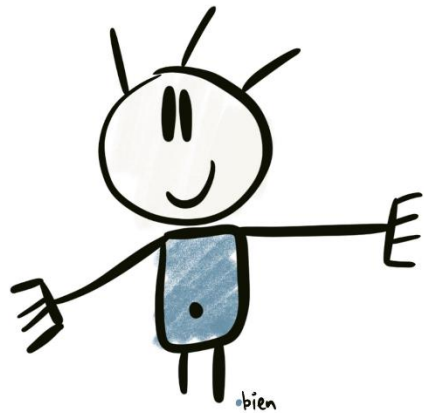
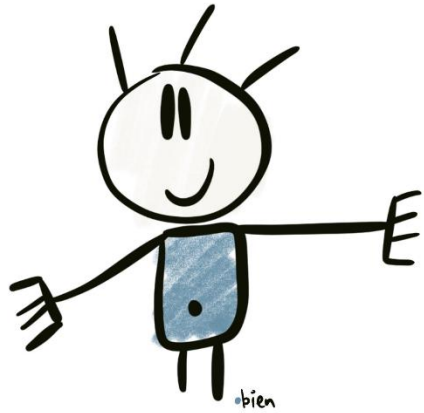
Solution – The role of judges

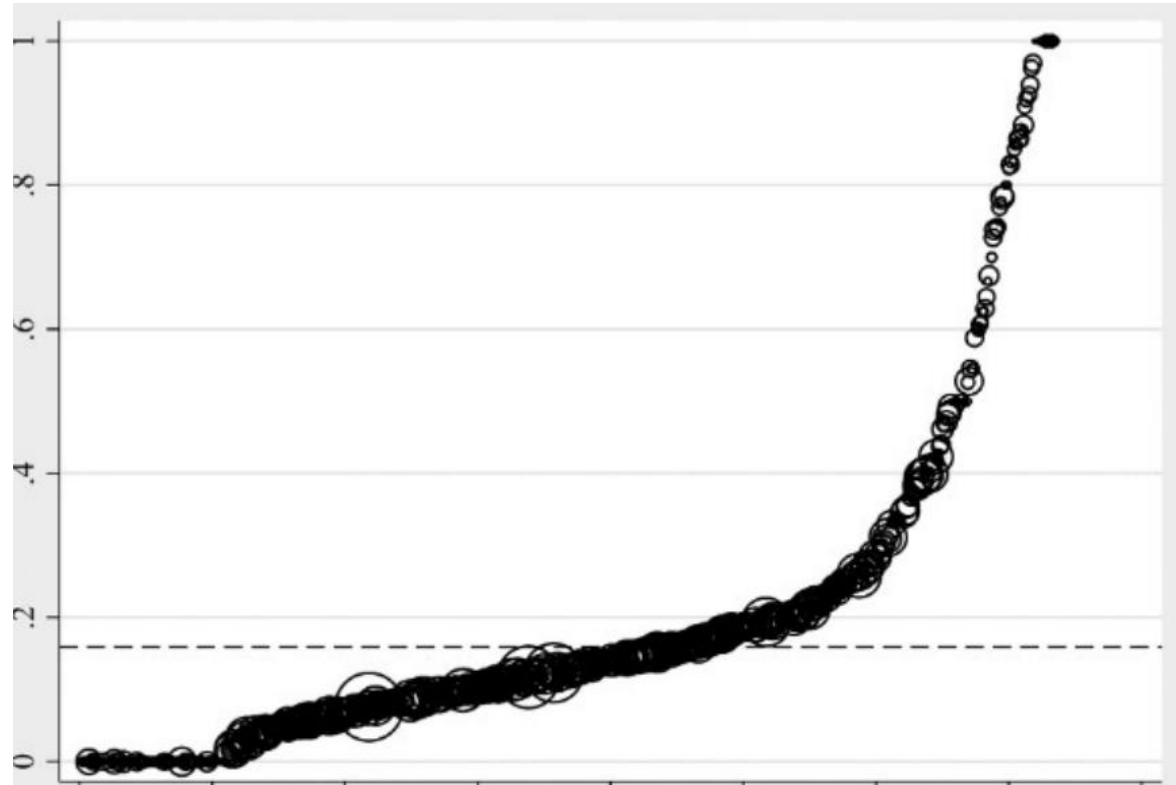
Solution – The role of judges

Solution – The role of judges **Judge-IV!**

Judge leniency

F = 694

ruim boven conventionele grenzen voor zwakke instrumenten

735

rechters met voldoende variatie in de analyse

Resultaat 1: korte detentie verhoogt recidive

Effect van taakstraf t.o.v. korte detentie

-20,9 p.p.

recidiveprevalentie na 1 jaar

-13,4 p.p.

recidiveprevalentie na 3 jaar

-1,07

recidive-incidenten na 1 jaar

-1,97

recidive-incidenten na 3 jaar

Interpretatie

Voor de groep waarvan de sanctie door rechterleniency verschuift, leidt korte detentie tot meer recidive dan een taakstraf.

Mechanisme

Dit is een netto-effect: afschrikking, stigma, netwerk- en arbeidsmarkteffecten lopen samen.

Datawaarde

Volledige registratie van strafcarrières voorkomt selectieve uitval in recidivemeting.

Noot: negatieve getallen zijn IV-schattingen voor taakstraf relatief aan korte detentie.

Resultaat 2: detentie schaadt werk

Effect van taakstraf t.o.v. korte detentie

+4,3

maanden met werk binnen 3 jaar

+5,1 p.p.

zelfstandig werk na 3 jaar

-40 p.p.

geen werk/uitkering na 3 jaar

CBS

maakt niet-strafrechtelijke
spillovers meetbaar

Werk

Korte detentie verlaagt arbeidsmarktparticipatie en maanden met werk.

Uitkomsten buiten justitie

Arbeid, inkomen en uitkeringsposities zijn nodig om maatschappelijke kosten te wegen.

Beleidsimplicatie

Sanctionering beïnvloedt niet alleen veiligheid, maar ook re-integratie en publieke kosten.

Noot: getallen zijn IV-schattingen voor taakstraf relatief aan korte detentie; p.p. = procentpunt.

Conclusie: ‘slimmer straffen’ vraagt om microdata!

Drie kernboodschappen

- Taakstraf is voor korte straffen niet alleen een capaciteit alternatief, maar mogelijk ook een effectiever re-integratie instrument.
- Judge-IV maakt de vergelijking geloofwaardiger, maar alleen dankzij rijke administratieve microdata.
- CBS-koppelingen laten zien dat de effecten verder reiken dan recidive: werk, uitkeringen en maatschappelijke kosten tellen mee.

Van “meer of minder straffen” naar “welke sanctie werkt voor welke zaak?”

Dat is precies waar microdata causaliteit en beleid bij elkaar brengen.

Dank – vragen?